

ETH DIARI

Numerò 63
Dimenge 21 de març 1999

HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prètz: 50 pessetes

ES CIUTATS DETH MON SE JUNHEN EN UA "UNICA VEU" EN DEMANA D'UN MÀGER RECONEISHEMENT INTERNACIONAU

Uns 250 alcaldables de tot eth mon se citèren en Barcelona entà amassà-se en ua "soleta veu unica e fòrta" tà demanar un mès gran reconeishement internacionau, entà afro-ntar problèmas comuns e defèner es drets des sues ciutats. Es bailes signèren ua declaracion ena quau sagerèren eth sòn compromís entà unificar "toti es govèrns locals deuant deth mon". En aguest tèxte -titolat: Era veu des ciutats. Declaracion d'alcaldes de ciutats deth mon-, es bailes insten as Nacions Unides a reconeisher es ciutats coma vertaders sòcis tamb veu pròpria, enquiath punt de concedí-les un estatus especiau laguens dera madeisha organizacion, per mieï d'ua Carta Mondiau d'Autonomia Locau que garanteixe que "era veu unica des govèrns locals" sigue escotada. Es bailes an hèt publica aguesta demana en encastre der emblematic teatre deth Licèu, qu'ager dauric per prumèr còp es sues pòrtes en un acte oficiu dempús der encèndi que rasèc eth popular escenari eth 31 de ger de 1994. En acte i sigueren eth president dera Generalitat, Jordi Pujol, eth president deth Parlament, Joan Reventós, eth baile de Barcelona, Joan Clos, e bailes de tot eth mon participants enes congressi municipalistes de Metropòlis e IULA, que coïncidiren en senhalar era importància de qu'es ciutats se junhen en ua unica veu entà defèner mielhor es sòns drets.

INTERRELACION ENTRE CATALONHA E ES SÒNS MUNICIPIIS

Pendent eth sòn Parlament, Pujol rebrembèc era prohonda "interrelacion" entre Catalonha e es sòns municipis, especiaument tamb Barcelona, ja que "Catalonha s'a bolcat tamb Barcelona

e Barcelona li a retornat era energia multiplicada", sense que per açò, era Ciutat Comdau, convertida en 'motor' de Catalonha, "age chucat era energia dera rèsta deth territòri catalan". Eth president dera Generalitat tanben senhalèc que Catalonha possedís un gran hilat de ciutats intermèdies tamb fòrça vida e personalitat pròpria que vertèbren economicament e culturaument Catalonha, e destaquèc eth trabalh "d'exit" dera Generalitat e des municipis entà salvar aguest teishit base de Catalonha. En aguest sentit, destaquèc era importància dera aprobacion en Parlament dera Carta Municipau de Barcelona, coma un esturment idòni entà resòlver es problèmas pròpris d'aguesta ciutat. Pera sua part, Joan Clos, que tanben ei president de Metropòlis -un hilat qu'arremasse municipis de tot eth mon-, metec era reconstruccion deth Licèu, tamb era colaboracion de totes es administracions, coma exemple de "com hèr es causes granes ena ciutat" e convidèc es participaires a visitar eth Fòrum Universau des Cultures en 2004, un espaci de dialòg entà contribuir ara patz mondiau a on es ciutats auràn un apartat especific. Er acte deth Licèu co mpdèc tamb era participacion de representants de dièrses ciutats deth mon e tanben tamb un messatge deth secretari generau des Nacions Unides, Kofi Annan, que soslinhèc eth prètzhet des poders locals com es entitats mès a pròp des ciutadans e, per tant, des sòns problèmas e besonhs. Per açò, prepausèc trabalhar de manèra mès tanhenta as govèrns locals. Er acte se barrèc tamb era participacion simbolica d'ua mainada que realisèc ua peticion entà arténher ua ciutat mès umana e mès a pròp des problèmas des ciutadans.

ES COMBATS EN KOSÒVO S'APRÒPEN A PRISTINA DEMPÚS DERA RETIRADA DES OBSERVADORS DERA OSCE

Era retirada des lèu 1.400 observadors europèus dera OSCE prebotgèc un re- crudement des combats en Kosòvo.

Eth front ei cada viatge mès a pròp deth caplòc kosovar, Pristina, en tot qu'es atacs sèrbis s'an intensificat contra poblacions a sonque cinc quilomètres de Pristina, ena carretera que junh eth caplòc tamb Podujevo, e en d'auti parçans deth nòrd e eth nòrd-oèst kosovar. Totun, era absència des observadors dera Organizacion sus era Seguretat e era Cooperacion en Euròpa (OSCE) empedegue ua confirmacion independenta des emplantas transmetudes pes dus contendents.

Quasi 1.400 òmes dera OSCE comencèren a gèsser delànet enquiara vesia Macedònia, dempús dera decision deth president de torn dera organizacion, eth noruèc Knut Vollebaek. Aguest considerèc qu'es observadors, que van desarmadi, non podien pas seguir complint era mission, encomanada en octobre, de "verificacion" d'ua arturada deth 'huec' que sèrbis e albanesi an violat sistematicament enes darrèri tres mesi. Eth cap dera mission de verificacion dera OSCE, William Walker, reconeishèc qu'es albanesi de Kosòvo podien sentè-se abandonadi ara sòrt tamb es sèrbis, mès defenec qu'es sòns òmes non podien contunhar complint eth sòn trabalh e qu'era sua seguretat

ère cò de prumèr, en tot promèter: "Tornaram lèu". Es sauvafrontèras iogoslaves invalidèren es visats des verificadors que deishèren Kosòvo. "As soldadi dera OTAN non les calerà visats quan entren" en Kosòvo, província sèrbia de majoria albanesa, responec Walker ara provocacion sèrbia.

Mentretant, eth president de Iugoslàvia, Slobodan Milosevic, persute en refusar er acòrd de patz entà Kosòvo, que prevé ua substan-

Es verificadors dera OSCE dèishen Kosòvo.

ciau autonomia entàs albanesi e er escampilhament d'ua fòrça internacionau de vigilància d'uns 28.000 soldadi. Era Aliança Atlantica a plaçat ena antiga Macedònia iogoslava ua auançada de 10.000 òmes e a premanit era maquinària bellica entà forçar a Milosevic a qu'accepte eth plan de patz.

UN AUTE DIA DE VIOLÈNCIA EN PAÍS BASC

PSOE, IU e EA apròven condemnar er atac d'Ortuelha, ath quau non se some eth PNB

Biscaia qu'a tornat a èster escenari dera violència en carrèr. Era darrèra maitiada era explosion d'un petard provoquèc petiti danhs materiaus enes installacions d'un concessionari d'automobils de Bermeo. D'un aute costat, ena localitat biscaïna d'Ortuelha, a on un grop de violents ataquèc era Casa deth Pòble d'aguest municipi, i auec ua arremassada populara, dempús dera quau s'amassèren eth PSE-EE, IU-EB e EA e aprovèren en session plenària un comunicat de condemna entar atac. Peth sòn costat, eth PNB votèc en contra deth tèxte en considerar qu'un des punts vulneraue er esperit der Acòrd de Lizarra. Peth sòn cant, eth PP e HB non votèren, ja que non siguec possible localisar es representants populars entà assis-

tir ara session plenària, en tot qu'es dera formacion *abertzale* s'absentèren deth Plen. Eth punt que prebotgèc era polemica ei eth quatau deth tèxte en quau s'exigís as institucions era "garantia e era defensa de totes es idies politiquas e eth copament definitiu, mentre contunhe era violència, tamb es qu'en practica-la tien e manipulen ath sòn gost es institucions que tant de sacrifici mos a costat arténher". Segontes que heren saber hònts dera formacion nacionalista, aguest punt vulnerè er esperit de Lizarra, per cò que decidiren non soscriuer eth tèxte. Es còssos deth PNB, dempús de manifestar eth sòn totau refús ad aguesti actes violents, se remeteren ara resolucion adoptada peth Parlament deth passat 18 de hereuèr.

UA EMPRESA DE NAVARRA PREVÉ BASTIR UN PARC EOLIC EN PÒRT AINÉ ENTÀ CREAR ENERGIA

Ua empresa privada de Navarra a presentat tàs Ajuntaments de Sòrt, Rialp e Soriguera (Palhars Sobiran) un projècte entà plaçar un parc eolic en pic d'Òrri, ena estacion d'esquí de Pòrt Ainé, segontes an informat hònts municipaus.

Eth projècte dera firma navarresa, participada en un 35% pera companhia electrica Iberdrola, prevé era installacion de mès de mieï centenat de molins -unitats aerogeneradores- parièras as existents enes parcs eolics dera comarca deth Naut Empordan e en airau aragonés de Los Monnegros.

En pic d'Òrri e enes cimalths pròplèus se registren fòrti còps de vent, pera quau causa era produccion energetica mejançant aguest sistèma alternatiu poderie arribar a èster fòrça enautida.

Es bailes des tres municipis afectadi s'amassaran es pròplèus dies entà tractar aguest tèma e préner ua decision sus eth projècte presentat pera empresa navarresa.

Aguest tipe d'energia ei tenguda en d'auti punts d'Euròpa, especiaument en sud de França, tamb resultes pro positives.

ERA IGUALTAT DE SÈXES ARRIBÈ AS ARRIUS

Era prumèra hemna guarda fluviau vigile era Noguera Palharsa

Era prumèra hemna guarda fluviau de Catalonha se dedique a controlhar eth tram d'arriu Noguera Palharsa comprenut entre era Pobla de Segur e era zòna dera Moleta de Roní, a pròp de Lhavorsí. Era joena, Paula de la Guardia, de 29 ans, siguec contractada pera Federacion Catalana de Pesca. Era sua presència a desvelhat suspresa entre es aficionadi deth Palhars, en veir que per prumèr còp ua hemna les demane es licències corresponentes. Paula de la Guardia afirme que se decidic per aguest trabalh, aucupat tradicionalment per òmes, perque "permet d'èster pendent plan de temps ar aire liure e en contacte tamb era natura". Aguesta joena de Reus (Baish Camp), que d'ençà hè nau ans que demore en Palhars, s'a dedicat a activitats relacionades tamb era natura o eth torisme, coma monitora d'esquí e guida d'arriu. Era prumèra guarda fluviau de Catalonha se n'encuedarà, amassa tamb un aute companh, de controlar enquiath dia 31 d'agost eth tram d'arriu que gestione eth Consorci Pallaresa.

Hè dejà uns ans que mos vanagloriam d'èster es actors e espectadors deth començament d'un moment istoric cabdau, comparable ara era industriau, eth Renaishement o, inclús, eth Neolitic: èm es prumèrs abitants dera societat dera informacion. Jogam a èster istoriadors e comparam Internet tamb d'auti invents que merquèren er inici de granes transformacions socialas, com era maquina de vapor, era impremta o era agricultura.

E començam atau era Revolucion Digitala qu'a de transformar totes es nòstes vides, a nivèu globau e sonque en ues pògues decades. Fantastic, tu. Non sò pas expèrt en tèma, mès senti qu'a nivèu istoric aguesta escadença ei totaument insolita: mos consideram pionèrs d'ua revolucion ja emprinciada e irrevocabla, quan non auem ne ua estratègia ne un orison que mos mèrquen eth camin e eth destin d'aguest procès revolucionari. Ath delà, non auem constància objectiua de trobà-mos en ua revolucion e non en ua evolucion (eth matis qu'ei important) o en ua virada sus un madeish èish, que segontes eth diccionari tanben ei ua "revolucion". Era qüestion arribe a un nivèu comic se consideram qu'era pòga estratègia concrèta que dessenhèn es 'revolucionaris' mès notòris (Microsoft, MIT, Telefónica e d'auti vaticinadors autorisadi) va amiada entara participacion entosiasta des PIMES (Petites e Mejanes Empreses) e es Administracions Publiques, quan un des efèctes mès probables en aguesta revolucion globau ei era crisi des empreses d'artenhuda locau e es Estats. Per tant, eth nòste plaçament personau com actors e espectadors actius dera Revolucion Digitala ei delicada: actuam coma proselitistes revolucionaris quan non auem consensuat ne ua estratègia pragmàtica ne uns ideaus utòpics imprescindibles en tota revolucion, e quan es prumèrs politiqües que se meten en practica pòrten tar afebliment de dus des èishi dera nòsta activitat ciutadana: es organismes publics emanenti deth sistèma demo-

cratic e era petita e mejana empresa activadora dera nòsta economia mès immediata. Ath mèn conèisher, alavetz, mès que non pas ua revolucion çò que prebotjam tamb eth proselitisme acritic ei er assoliment d'ua evolucion tamb uns actors, ua estratègia e ua utopia plan mès definida qu'era dera societat digitala. Me referisqui ara societat globau qu'instaura d'ençà hè miei sègle es organiscions empresariaus e estatus que cèrquen mercats e ambits de poder supranacionaus.

Aguesti conglomerats fagocitadors e exempti ena practica deth contròtle public an de besonh era sua revolucion digitala entà establir contacte dirècte, segmentat e personalisat tamb nosati, es usatgèrs, es consomidors, es electors.

Libertat, Igualtat, Fraternitat

En tres paragrafs è nomenat dètz còps eth tèrme "revolucion" o quauqu'un des sòns derivats. Non sò pas jo ce qui a metut eth tèrme de mòda, mès se me permetetz lo contunharè emplegant -tamb eth diccionari ena man- en dusau blòc d'aguesta exposicion. Contunham jogant a hèr d'istoriadors: eth 1789 era Revolucion Francesa mercaue un punt e a part ena istòria, en tot generar un nau concèpte der èster uman, en materialisar era condicion de ciutadan e de ciutadania. Es bases d'aguesta ciutadania qu'èren un eslogan qu'encara aué en dia saben recitar es bravi estudiants: Libertat, Igualtat, Fraternitat. Hè 150 ans -desencusat: es dates en istòria an ua importància relatiua, mès periodisticament foncionen- era eufòria deth 1789 s'auie esvanit tragicament e es revolucionaris dera epòca afirmaven qu'era libertat e era igualtat politica son sonque ficcion sense ua igualtat economica. Marx e Engels publicaven eth *Manifest Comunista* e era societat industriau entraue en ua espirau qu'arribèc ath sòn maxim e tanben ath hons tamb era Revolucion Sovietica e es guèrres e postguèrres mondias. Actua-

ment, en un moment d'assolidament des regims politics democratics e deth sistèma economic capitalista, fòrça de nosati comprovam qu'ara libertat e igualtat politica non sonque i cau somar un regim de libertat e d'equilibri economic, senon que tanben ei imprescindible garantir tàs personas era libertat e igualtat d'oportunitats ara ora de produsir e recèber informacion. Perque era libertat d'eleccion e consom -e per tant era democràcia e eth liure mercat- non ei factible sense era circulacion d'informacion complèta, contrastada e exempta de censura.

Dus sègles dempús dera revolucion dera libertat, igualtat e fraternitat, aguesti tres concèptes contunhen d'èster eth drapèu dera nòsta civilisacion, mès que sonque eth drapèu e pòga causa mès. Sonque cau campar com va eth mon. Era revolucion digitala plantejada ath torn d'Internet se servís tanben d'aguesta bandèra, en tot descriuer un futur de dialòg, participacion e cooperacion. Mès qu'ara ora dera vertat es estratègies pragmàtiques e immediates que s'apliquen viren en ua direccion lèu lèu oposada, convertint eth modèu utòpic dera 'Vila Globau' en ipocrita e despotic, anonciant eth paradís entàs usatgèrs mès sense es usatgèrs, e de hèt sense paradís. Sò partidari dera definicion d'ua estratègia e ua utopia tamb era quau pogam entamenar eth camin entara societat dera informacion, ath marge des expectatiues de triomf d'aguesta utopia. Eth camin entà un modèu utòpic jamès non ei inutil, inclús perdent era batèsta deuant d'auti modèus. En Catalonha qu'auem diuersi exemples de personas e collectius qu'an combinat era utopia tamb era ideologia e era tecnologia. Ena data mentada de 1848 i auie quauqui catalans, alavetz revolucionaris e aué en dia rebremats coma illustres, que non vederen pas materialisada era utopia que cercaven mès que contribuïren ath benestar dera sua societat. Narcís Monturiol, inventor dera tecnologia sosmarina der Ictineu e editor de *La Fraternitat*, dediquèc era sua vida

ara recèrca d'un modèu utòpic defenut per Etienne Cabet en libre *Viatge a Icaria*. Un aute personatge sedusit per aguest modèu utòpic siguec Ildefons Cerdà, qu'establic es bases der urbanisme modèrn en tot preveir eth desvolopament des tecnologies des transports e dera comunicacion. Cerdà dessenhèc er Aishample barcelonés inspirat ena cartografia reticulara d'Icaria e dediquèc un des nauis districtes ad aguest modèu de societat perfectèta. Curiosament eth mite perviu, maugrat que complèta desfigurad: era Naua Icaria ei un des pòles d'expansion de Barcelona e i a qui prepausa de plaçar aqui delà eth possant sector des continguts digitals e es tecnologies dera comunicacion.

Es temptatives de crear ua Icaria reau fracassèren mès aué en dia milèrs de ciutadans gaudissen indirèctament d'aguesta utopia en tot viuer o circular per un Aishample que contunhe siguent valid dempús d'un sègle d'istòria. Ena nòsta vida vidanta podem trobar fòrça d'auti exemples d'elements que sigueren ideadi, dessenhadi e produsits originalment seguint quauqua utopia. Per tant, ei util abordar era conquesta des utopies tamb pragmàticament. Sò partidari dera revolucion digitala, mès d'ua revolucion digitala reau, que carrega un "cambi en profunditat, globau e drastic des institucions politiqües e socials o des estructures economicas d'ua societat" (torni a citar eth diccionari). E aguesta revolucion que comence pera projeccion e produccion de tecnologies, pedagogies e urbanismes digitals concebudi a compdar d'un modèu utòpic de societat. Ua societat basada ena libertat, era igualtat, era solidaritat e era felicitat e que sigue bastida per nosati, es ciutadans.

Quim Gil

SI-Bulleti

Comissionat entara

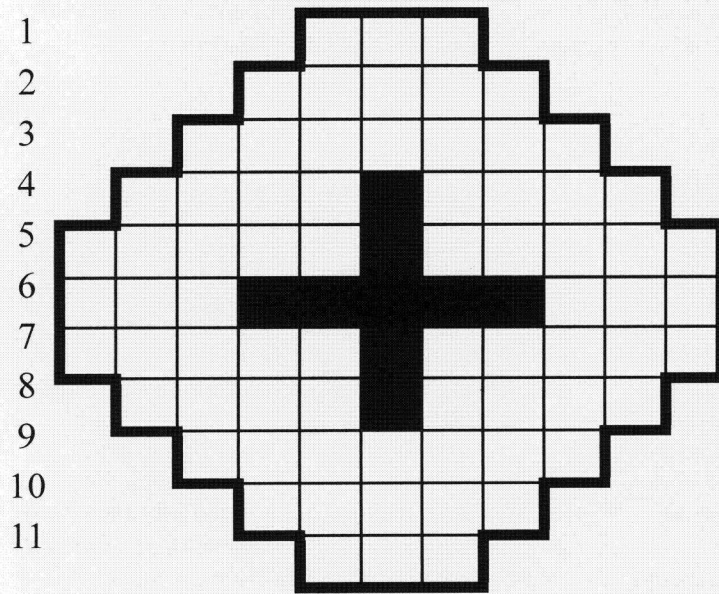
Societat dera Informacion

30-10-1998

ETH CROZAT DETH DIMENGE

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

per Vicent Simó

crien. Convèni, pacte. 8. Estranha. Porgues des cereaus; en bàter que cau clucar es uelhs entà que non i entre era _____. 9. Çò que se saue entà un aute moment, o en America deth Nòrd, territòri a on embarrren es indis. 10. Maridada nauèra. 11. "Solei de hereuèr, ____ cares hè".

Verticaus: 1. Depòsit d'aigua dera hònt. 2. Relatiu ara maishèra.

Orizontaus: 1. Clara en bòsc o, tanben, segar ____, arran de tèrra. 2. Pluma petita des audèths, en contacte damb era pèth. 3. Bastissa fortificada plaçada, generaument, ath cap d'un tiron. 4. Finau dera vida. Arbes caducifòlis de pèth lisa e grisa. 5. Succession d'elements metallics enlaçats. ____-des-Banhs, pòble de Cose-rans. 6. Ath comissari Fischler l'ac hèren a gustar e non li agradèc bric. Bilis. 7. Se'n ditz des bèsties que non

3. Premanir es aliments. 4. Metau blanc e ludent, que se rolhe en contacte damb er aire e descompòse era aigua heireda. Existien o, capensús, riu aranés que neish en Hòro. 5. Talhada de carn de pòrc. Quinsevolha des quate divisions der an. 6. Abilitat. Era prumèra hemna. 7. Ath revès, aucupacions, trabalhs. Mes der an. 8. D'aguesta manèra. Soala, cavitat ena ròca. 9. Ua de pèires hicades en Plan de Berret. 10. Mare dera hemna. 11. Meddia.

AGUEST EI UN ESPACI A ON I PÒT AUER ETH SÒN ANONCI. TRUCATZ-MOS E MOS L'ENCOMANATZ, NOSATI LI HARAM ERA COMPOSICION GRAFICA, ERA TRADUCCION E TOT AQUERÒ QUE CALGUE, PETH MADEISH PRÈTZ. CADA MODUL (6,8 cm x 5 cm) A UN PRÈTZ DE 3.000 PESSETES MÈS IVA. TELEFON 973 64 17 72

SOLUCION DETH CROZAT DETH DARRÈR DIMENGE

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1		C	A	M	P	A	N	A	U	S
2	V	A	L	E	N	Ç	A	N	E	S
3	I	P	O	C	R	I	T	E	S	
4	R	I	N		E	N	U	R		A
5	A	H	G	A	R		R	A	N	C
6	D	O	A	N	E	R	A		O	U
7	I	N	R	I		E	U	R	O	S
8	S	A		S	H	A	M	A	R	A
9	Q	D	R		L	U	E	S		R
10	U	E		R	A	Ç	N	A	D	
11	E	S	N	E	M	A	T	R	A	G
12	S		U	S	A	R		E	T	H

Edite ETH DIARI
 Família Colomines
 Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA:
 Aula Euròpa des Pirinèus (Val d'Aran)
 Carrèr Doctor Manel Vidal
 locau num 5
 (Darrèr edifici/ Ath cant der Espitau)
 25530 Vielha-Val d'Aran
 Telefon: 973641772
 Fax: 973640871
 E-mail vivenciaaranesa@ctv.es

Editor e director: Joan-Ramon Colomines-Companys.
 e-mail: jrcc@apdo.com

Informatica e dessenh: Marc Colomines i Nadal.

Equip de correctors: Xavier Gutierrez.

Equip comerciau: Ramon Agulló i Teixidor.

Impression: Xerox's Document Center 220 ST d'ETH DIARI
 Tirada: 1000 exemplars.